

პროფესიული განათლების პედაგოგიური კადრების მომზადება ტექნოლოგიების საშუალებით

რომან სამხარაძე, პროფესორი
მედეა თევდორაძე, პროფესორი
ლიანა ჩარკვიანი, დოქტორანტი

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია სწავლების ინტერნეტ-ტექნოლოგიების, კერძოდ დისტანციური ტექნოლოგიების გამოყენების ახალი შესაძლებლობები და მასწავლებლის როლი ამ პროცესში. საუბარია იმაზეც, რომ განათლებაში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებას არსებითი ცვლილებები შეაქვს არა მარტო მოსწავლეთა საქმიანობის ხასიათში, არამედ, მათი გამოყენებით განპირობებულია ხარისხობრივად სხვა მოთხოვნები მასწავლებლის მომზადებისადმი, რადგან დისტანციური სწავლების სისტემის პედაგოგიური საქმიანობა ძლიერ განსხვავდება ტრადიციულისგან. დასახელებულია წინააღმდეგობები, რომლებიც არსებობს საქართველოს განათლების სისტემის პროფესიული მასწავლებლების დღევანდელ კვალიფიკაციასა და მათ მიმართ არსებულ მოთხოვნებს შორის. დასმულია კვალიფიკაციის ამაღლების სისტემაში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების სფეროში მასწავლებელთა პროფესიული კომპეტენციის ფორმირების პრობლემების გადანაცვების საჭიროების საკითხი და ჩამოთვლილია ის ამოცანები, რომელთა შესრულების საფუძველზე შესაძლებელი იქნება მასწავლებელთა უწყვეტი დისტანციური სწავლების პროცესში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების ეფექტური გამოყენების შესახებ რეკომენდაციების შემუშავება.

საკვანძო სიტყვები: პროფესიული სისტემა, მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლება, დისტანციური სწავლება, ინტერნეტ-ტექნოლოგიები

Vocational Education teaching staff training through the distance technologies

Roman Samkharadze, Professor
Medea Tevdoradze, Professor
Liana Charkviani, Doctoral of the
Faculty of Informatics and
Control Systems

Summary

This article presents new opportunities of using Internet training technologies particularly distant sensing technologies and teacher's role in the process. Existing contradictions between present professional skills of teachers in Georgian educational system and requirements to them are named. As a matter of fact, that the use of Internet technologies in education is making significant changes not only in the nature of the students, but also causes other quality requirements for teacher training as well as pedagogical activities of the system of distance technologies is quite different from the traditional. Raised a subject of necessity to solve a problem of teachers professional competence and their further training in the field of Internet technologies and listed questions through addressing of which will be possible to develop recommendations for effective use of Internet technologies in continuous remote training of teachers.

* * * * *

საქართველოს ეკონომიკურ და სოციალური პროგრესის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი რესურსი ადამიანური კაპიტალია. შესაბამისად, განათლება და მეცნიერება ქვეყნის განვითარებისათვის გამორჩეულად პრიორიტეტული, გრძელვადიან შედეგზე გათვლილი სფეროებია. საქართველოს ევროპული ინტეგრაციის პროცესის წარმატება მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული განათლების სფეროს ეფექტურობაზე.

თანამედროვე საზოგადოებაში, ინფორმაციის მკვეთრი ზრდის ფონზე, სპეციალისტს სწავლა პრაქტიკულად მთელი ცხოვრების განმავლობაში ესაჭიროება, რადგან სწრაფად ცვალეზად პირობებში მუდმივად უნდა იყოს მზად ცოდნისა და პროფესიული უნარ-ჩვევების განახლებისა და დახვეწისათვის.

დღეს სწავლების ტრადიციული მეთოდები

და ფორმები უკვე სრულად ვერ აკმაყოფილებს მოსახლეობის მოთხოვნას სწავლებაში და ამიტომ სწავლების ინტერნეტ-ტექნოლოგიების, კერძოდ დისტანციური ტექნოლოგიების, გამოყენება სრულიად ახალ შესაძლებლობებს აძლევს სპეციალისტებს, როგორც უწყვეტი განათლების მისაღებად, ასევე სპეციალისტების გადასამზადებლად, მეორადი განათლების მისაღებად და რაც მთავარია, ხელმისაწვდომს ხდის სწავლის პროცესს. [1]

დისტანციური სწავლება ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებით ასახავს სწავლების თვით პროცესის შეცვლას: მასწავლებელზე ორიენტირებული მიდგომიდან (teacher-oriented approach), მთლიანად მოსწავლეზე ორიენტირებულამდე (student-oriented approach), ანუ, სხვა სიტყვებით, პროგრამებიდან, სადაც მოსწავლეს პასიური როლი აქვს, პროგრამებამდე, რომლებიც შემოქმედებითობის სრულ თავისუფლებას იძლევა. იდეების სინთეზის პროცესები ქმნის პირობებს ახალი ორიგინალური მიდგომებისათვის კომპიუტერული სწავლების მეთოდოლოგიაში. გარდა ამისა, სასწავლო პროცესი თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით უწყვეტი დისტანციური პროფესიული სწავლების სისტემაში ხასიათდება მთელი რიგი თავისებურებებით, რომლებიც არ გააჩნია სწავლების სხვა ფორმებს. ეს სხვაობა გამოიხატება სწავლების მიზნებში, მოსწავლეთა კონტიგენტში და ტრადიციულ მეთოდთან შედარებით გაცილებით დიდი რაოდენობის მოსწავლეთა სწავლების ეფექტური პროცესის წარმართვაში, წარმოდგენილი მასალის შინაარსსა და წარდგენის საშუალებებში, მოტივაციაში, ურთიერთობებში, სწავლების სტრუქტურასა და ვადებში. ამან განაპირობა მოცემული ტექნოლოგიის გამოყოფა, როგორც პერსპექტიულის, რომელსაც განსაზღვრული ადგილი უკავია პროფესიულ განათლებაში. [2]

განათლების სისტემაში დისტანციური სწავლების ფორმების გამოყენების უპირატესობებზე ბევრს საუბრობენ და ბევრი დაინერა. საუბარია იმაზეც, რომ განათლებაში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებას არსებითი ცვლილებები შეაქვს არა მარტო მოსწავლეთა საქმიანობის ხასიათში, არამედ, მათი გამოყენებით განპირობებულია ხარისხობრივად სხვა მოთხოვნები მასწავლებლის მომზადებისადმი, რადგან დისტანციური სწავლების სისტემის პედაგოგიური საქმიანობა ძლიერ განსხვავდება ტრადიციულისგან. ახალი სასწავლო გარემოს განვითარებასთან ერთად იცვლება მასწავლებლის როლი, მისი კომპეტენცია და ფართოვდება მისი შესაძლებლობები. ლინგვისტიკურ და კომუნიკაციურ კომპეტენციასთან ერთად იზრდება ინფორმაციულ-ტექნოლოგიური კომპეტენციის როლიც. მასწავლებლისაგან მოითხოვება სპეციფიური ცოდნა და უნარ-ჩვევები. მან უნდა გაიუმჯობესოს თავისი კომპეტენცია ახალი ტექნოლოგიების სწავლების მეთოდოლოგია და დისტანციური სწავლების სფეროში;

მეორეც, მას უნდა გააჩნდეს საკმარისი ცოდნა მულტიმედიაური ინსტრუმენტების გამოყენებაში. გარდა ამისა, მას კიდევ უნდა შეეძლოს მოსწავლის საქმიანობის გულდასმით და დეტალური დაგეგმვა, შესაბამისი სასწავლო მასალის შექმნა და დამუშავება ახალი კომპიუტერული საშუალებებისა და პროგრამების დახმარებით და მოსწავლეთათვის მათი მიწოდების ორგანიზება. ამრიგად, მასწავლებლის ინფორმაციულ კომპეტენტურობაზე პირდაპირაა მიმართული დისტანციური განათლების წარმატება და ხარისხი. [3]

სამწუხაროდ, პროფესიული ვალდებულებები, მოთხოვნები მასწავლებლის პიროვნებისადმი ხშირად უგულველყოფილია და ფორმალურ ხასიათს ატარებს. ეს კი მრავალ წინააღმდეგობას წარმოშობს. ეს წინააღმდეგობებია:

ს ა ი ნ ფ ო რ მ ა ც ი ო - ი ნ ო ვ ა ც ი უ რ ი ტექნოლოგიების განვითარების სიჩქარესა და სასწავლოაღმზრდელობით პროცესში სამეცნიერო მიღწევების შემოქმედებითი გამოყენების დონეს შორის;

მასწავლებლების ფსიქოლოგიურ-პედაგოგიური მომზადების, მათი ზოგადი და პროფესიული კულტურის მიმართ საზოგადოების მაღალ მოთხოვნასა და პროფესიული კომპეტენციის არასაკმარის დონეს შორის;

მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების განხორციელების მუდმივი საჭიროების, განათლების განვითარების ცვალებადი პირობებისადმი მათი ადაპტაციისა და ამ ამოცანის სწავლების ტრადიციული ფორმების პირობებში მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების სისტემის მიერ გადანევენის მზაობის არქონას შორის;

დანესებულებების ტექნიკური დონისა და მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლებაში დისტანციური სწავლების მექანიზმების არასაკმარის შემუშავებას შორის. [4]

დასახელებული წინააღმდეგობები ნეგატიურად ზემოქმედებს მასწავლებელთა პროფესიული საქმიანობის შედეგებზე.

მეცნიერთა თეორიული შრომების ანალიზი, პედაგოგიური პრაქტიკის დღევანდელი მდგომარეობა, განათლების მოდერნიზაციის პირობებში მასწავლებლის პროფესიული კომპეტენციისადმი ახალი მოთხოვნები და მათი რეალიზების შემაფერხებელი ზემოთდასახელებული წინააღმდეგობების არსებობა ამტკიცებს კვალიფიკაციის ამაღლების სისტემაში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების სფეროში მასწავლებელთა პროფესიული კომპეტენციის ფორმირების პრობლემების დამუშავების საჭიროებას.

პედაგოგიური კადრების მომზადებისა და გადამზადების სისტემის მოდერნიზაციის საჭიროება კარგად აისახა საქართველოში შემუშავებული პროფესიული განათლების მასწავლებლის მომზადებისა და პროფესიული განვითარების კონცეფციის პროექტში, რომლის მიზანი იყო პროფესიული განათლების მასწავლებელთა მომზადების, საქმი-

ანობის დაწყებისა და პროფესიული განვითარების შესაძლებლობების და მოთხოვნების განსაზღვრა. შემდგომში ამ მოთხოვნებმა და საჭიროებებმა ასახვა ჰპოვა პროფესიული განათლების რეფორმის სტრატეგიაში (2013-20120 წლები). სხვა საკითხებთან ერთად სტრატეგიაში მოცემულია ინტერნეტის გამოყენების პროგრამების დანერგვის აუცილებლობა საგანმანათლებლო სივრცეში. ამ პროგრამების ფარგლებში პედაგოგის სწავლებასა და გადამზადებას ერთ-ერთი ძირითადი ადგილი უჭირავს. [5]

დასკვნითი ნაწილი

აღნიშნული სტრატეგიის განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით სასურველია შემდეგი ამოცანების გადაჭრა:

მასწავლებელთა უწყვეტი დისტანციური სწავლების პროცესში გამოყენებადი შედარებით ეფექტური ინტერნეტ-ტექნოლოგიების თავისებურებების და შინაარსის დაზუსტება;

მასწავლებელთა პროფესიული გადამზადების მდგომარეობისა და მათ ხარისხობრივ დონეზე ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გავლენის შესწავლა;

მასწავლებელთა უწყვეტი დისტანციური სწავლების ორგანიზების თავისებურებების განსაზღვრა;

მასწავლებელთა უწყვეტი დისტანციური სწავლების პირობებში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენების მეთოდის შემუშავება;

ამ მეთოდის ეფექტურობის შედარებითი ანალიზის გაკეთება.

აღნიშნულის შესრულების საფუძველზე შესაძლებელი იქნება ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენების შესახებ რეკომენდაციების შემუშავება, რომლებიც დაგეგმარება მასწავლებელთა პრაქტიკული საქმიანობისათვის პროფესიული მზაობის დონის ამაღლებაში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ჩაჩანიძე გ. სწავლების ახალი ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარების ისტორია და დღევანდელი მდგომარეობა საქართველოში. სტუ-ს საერთაშორისო სიმპოზიუმის შრომები საბუნებისმეტყველო და საინჟინრო დარგების განვითარების საკითხებზე. თბილისი, 15-18 ივნისი, 2000.
2. ჩაჩანიძე გ., სანთარია ვ. ინტერნეტ-განათლების ტექნოლოგიები და მისი განვითარების პერსპექტივები. თბილისი, 2004.
3. გელაძე დ., კომპიუტერული ტექნოლოგიების როლი უნარ-ჩვევების დაუფლებაში. აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის (პედაგოგიური ფაკულტეტი), ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, საქართველოს განათლების აკადემიის ერთობლივი სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციის შრომები. ქუთაისი, 2013, გვ. 118-121.
4. Полат Е.С., «Дистанционное обучение», Москва. «Владос» 1998.
5. პროფესიული განათლების რეფორმის სტრატეგია (2013-2020 წლები). gov.ge/files/273_39678_242377_300-1.pdf